

rangi. Ko taua huarahi he ta ki te perehi. Heoti ano te mate ko te nui o nga moni e pau i te utunga i te kai ta, koinei te taniwha e noho mai ra i tena huarahi. E mohiotia ana e tatau tenei karanga na—"Ma te huruhuru te manu ka rere." Ko nga korero o mua kua oti i a au te tuhituhi e tae ana ki te rima mano wharangi ki taku mohio. Ko nga korero tino pai o roto i te putea no te Tai rawhiti. No taua takiwa nga tino korero marama o te motu nei, nga kauwhau i puritia, i tiakina e nga koeke i roto i te whare wananga i Maungawharau, i Te Ra-wheoro, me etahi atu. E mohiotia ana ki nga korero a Kapene Kuki me ana hoa he iwi tino mohio tenei ki nga mahi a ringa, a no muri mai ka kitea koinei hoki te iwi mohio ki te wananga o te Whare Takiura.

Koinei te mahi e toe nei ma tatau, ko te whakapumau i aua reo a Nehe ma, e mohiotia ai e nga uri te tu o te iwi rangatira o nga moutere i te wa kaore ano te pakeha kia tae mai. He mahi totika tenei. Me whakaaro hoki ki o koutou tipuna ki a Ira-tahu, ki a Hinaanga, tae noa mai ki a Mohi Ruatapu, ko enei tangata he taura, he whatu, he ahorangi no roto i te whare wananga, a he uri hoki na Tamatea-ariki-nui, na Ruawharo, na Tupai-whakarongo-wananga. Na reira au ka ki—Kohikohia nga maramara o Takitumu, aukahatia, whakamaua te tauihu, te taurapa, pania ki te kokowai, toia ki te wai, whakainu rawa, kia mohio ai a tama ma, a hine ma—a koinei a Takitumu e rere nei; he tika te ki a nga kaumatua he tino waka a Takitumu, koinei te heke i tino kaha ki te pupuri i nga kete e toru o te wananga, ara i te kete aronui, te kete tuatea, me te kete tuauri. I timata mai tenei mea te wananga i Rangiatea, i Wharekura, haria ana mai ki Hawaiki, ko te Kohurau tena; haria mai ki Aotearoa nei, na ko Rangi-te-auria tena, ko Te Ra-wheoro, ko Te Poho o Hinepae, me etahi atu. Kaore e rangona ena ingoa i tenei wa, te wa pakeha nei. Kua kore e rangona nga ingoa o nga kete o te wananga i haria mai e Tane i te Toi o nga rangi. Akuanei ka ngaro i te ngaro a te Moa. Ki te kore e whakapumautia nga korero me nga mahinga a nga tupuna, me pehea e mohio ai nga uri a nga iwi e rua he iwi totika aua tupuna, he iwi kaha, mohio hoki i roto i nga whakatupuranga e kore e taea te tatau. Ma tatau tahi tena mahi.

Koinei te take o ta matau haramai, ara he kohi i nga maramara o Takitumu o Horouta. E inoi ana matau ki nga morehu o tenei iwi kia tahuri ki te awhina i tenei mahi, kia whakamaramatia mai nga mahi a ringa a nga kauwheke, me etahi atu mea e hiahiatia ana. Kaua e penei—A, he mahi pakeha tenei, kaore ona huanga ki a matau. E whakahaerea ana tenei mahi hei painga mo nga iwi e rua o te motu, mo nga tangata o nga whakatupuranga e takoto ake nei. He mihi tonu taku ki te Kawanatanga me etahi o nga mema, mo to ratou kaha ki te awhina i tenei take.